

RHAN 2 – ERTHYGLAU'R CYFANSODDIAD

Erthygl 9 - Y Pwyllgor Safonau a Moeseg

9.1 Pwyllgor Safonau a Moeseg

Mae'r Cyngor wedi penodi Pwyllgor Safonau a Moeseg statudol a bydd yn parhau i wneud felly.

9.2 Cynnwys

Cydbwysedd Gwleidyddol

Nid oes rhaid i'r Pwyllgor Safonau a Moeseg gydymffurfio â'r rheolau cydbwysedd gwleidyddol yn adran 15 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ac mae'r Cyngor wedi penderfynu y caiff y tri Chynghorydd a etholwyd yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor eu henwebu i sefyll ar y Pwyllgor.

(a) Aelodaeth

Bydd y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cynnwys naw aelod. Bydd ei aelodaeth yn cynnwys:

- (i) Pum aelod 'annibynnol', nad ydynt yn Gyngorydd neu gyflogai neu ŵr/gwraig cynghorydd neu gyflogai'r Awdurdod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall fel y diffinni gan y Ddeddf, wedi'u penodi yn unol â'r weithdrefn a nodir yn Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2001;
- (ii) Tri Chynghorydd (na fydd yn cynnwys yr Arweinydd na mwy nag un aelod o'r Cabinet) o'r Awdurdod; a
- (iii) Un aelod o Gyngor Cymuned sy'n gweithredu'n bennaf neu rannol yn ardal y Cyngor ('Aelod Pwyllgor Cymunedol').

(b) Cyfnod yn y swydd

- (i) Caiff aelodau annibynnol eu penodi am gyfnod nad yw'n llai na phedair blynedd ac nad yw'n fwy na chwe blynedd. Bydd y Cyngor yn penderfynu ar y cyfnod hwn pan gânt eu penodi. Gallant gael eu hail-benodi am un term olynol pellach o hyd at pedair blynedd bellach yn unig.
- (ii) Caiff aelodau o Gyngor Caerdydd sy'n aelodau o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg gael eu penodi tan ddyddiad yr etholiad llywodraeth leol gyffredin nesaf ar ôl iddynt gael eu penodi. Byddant yn stopio bod yn aelod o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg os byddant yn stopio bod yn aelod o Gyngor Caerdydd. Gallant gael eu hail-benodi am un term olynol pellach yn unig.
- (iii) Caiff yr Aelod Pwyllgor Cymunedol ei benodi tan ddyddiad yr etholiadau cyffredin nesaf ar gyfer y cyngor cymuned ar ôl iddo gael ei benodi. Bydd yn stopio bod yn aelod o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg os bydd yn stopio

bod yn aelod o gyngor cymuned yn ardal y Cyngor. Gall gael eu hail-benodi am un term olynol pellach yn unig.

(c) Cworwm

Bydd cyfarfod y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn gworwm dim ond pan fo:

- (i) o leiaf tri aelod yn bresennol; a
- (ii) o leiaf hanner yr aelodau sy'n bresennol yn aelodau annibynnol.

(d) Pleidleisio

Bydd hawl gan yr aelodau annibynnol ac aelodau pwyllgorau cymunedol hawl i bleidleisio mewn cyfarfodydd.

(e) Aelodau Pwyllgorau Cymunedol

Ni fydd aelod pwyllgor cymunedol yn cymryd rhan yng ngweithrediadau'r Pwyllgor Safonau a Moeseg neu unrhyw o'i is-bwyllgorau pan fo unrhyw fater sy'n ymwneud ag aelod o'i Gyngor Cymunedol yn cael ei ystyried.

(f) Cadeirio'r Pwyllgor

- (i) Aelod annibynnol o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg yn unig sy'n gallu bod yn Gadeirydd.
- (ii) Caiff y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd eu hethol gan aelodau o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg ar gyfer p'un o'r cyfnodau canlynol sy'n fyrraf o (dim llai na 4 blynedd a dim mwy na 5 blynedd, neu (b) nes y bydd cyfnod y person hwnnw fel aelod annibynnol o'r Pwyllgor yn dod i ben. Gall y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd eu hail-benodi.

9.3 Is-bwyllgor Cynghorau Cymunedol

Bydd y Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cynnwys is-bwyllgor i gyflawni'r swyddogaeth a nodir yn Erthygl 9.4(h) isod. Bydd yr is-bwyllgor yn cynnwys o leiaf dau aelod annibynnol ac un aelod pwyllgor cymunedol, oni bai bod y mater sydd gerbron yr is-bwyllgor yn berthnasol i Gyngor yr aelod pwyllgor cymunedol ne aelod o'r cyngor hwnnw. Yn yr achos hwn, bydd aelod arall o'r Pwyllgor Safonau a Moeseg yn cymryd lle'r aeloda pwyllgor cymunedol.

9.4 Rôl a Swyddogaeth

Bydd gan y Pwyllgor Safonau a Moeseg y rolau a'r swyddogaethau canlynol:

- (a) hybu a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan yr Arweinydd, y Cynghorwyr, aelodau cyfetholedig a chynrychiolwyr eglwys a rhiant-lywodraethwr;

- (b) cynorthwyo Cyngorwyr, aelodau cyfetholedig a chynrychiolwyr eglwys a rhiant-lywodraethwr i gydymffurfio â Chod Ymddygiad yr Aelodau.
- (c) cynghori'r Cyngor ar fabwysiadu ac adolygu Cod Ymddygiad yr Aelodau;
- (d) sicrhau bod Cod Ymddygiad yr Aelodau'n cael ei roi ar waith;
- (e) cynghori, hyfforddi neu drefnu hyfforddi Cyngorwyr, aelodau cyfetholedig a chynrychiolwyr eglwys a rhiant-lywodraethwr ar faterion yn ymwneud â Chod Ymddygiad yr Aelodau;
- (f) esgusodi Cyngorwyr, aelodau cyfetholedig a chynrychiolwyr eglwys a rhiant-lywodraethwr rhag gofynion yn ymwneud â buddiannau a nodi yng Nghod Ymddygiad yr Aelodau;
- (g) ymdrin gydag unrhyw adroddiadau o achos tribiwnlys neu achos tribiwnlys dros dro ac unrhyw adroddiad gan y Swyddog Monitro ar unrhyw fater y cyfeirir at y Swyddog hwnnw gan yr Ombwdsman, sy'n penderfynu a yw'r Cod Ymddygiad wedi'i dorri a phenderfynu a ddylid gosod cosb ar y Cyngorydd neu aelodau cyfetholedig sydd wedi torri'r Cod;
- (h) cyflawni 9.4(g) uchod mewn perthynas â chynghorau cymunedol yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn ei ardal ac aelodau'r cynghorau cymunedol hynny;
- (i) ymdrin gydag unrhyw honiad o gamymddygiad gan Gynghorwyr o fewn grymoedd hunan-reoleiddio'r Awdurdod;
- (j) monitro'r gwaith o weithredu polisiau cwyno a datgelu camarfer yr Awdurdod a gwneud argymhellion i'r Cyngor i wella eu heffeithiolrwydd; a
- (k) y swyddogaethau hynny mewn perthynas â chynghorau cymunedol a leolir yn ardal y Cyngor ac aelodau o'r cynghorau cymunedol hynny sydd eu hangen yn ôl y gyfraith.